

Nro. 42.

A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indált Bétsből Kedden November 24-ik napján 1812-dik
esztendőben.

B é t s.

Itt leg keményebb tél van. Két napokkal ez
előtt sok hó esvén, az idő fel tisztult; 's tegnap
és hivált ma oly keményen megfagyott, hogy
akármelly hideg Januáriusba béillene. Ritka,
mikor a' tél ilyen jókor és ily nagy hideggel
kezdődik.

Budáról írják, hogy a' K. M. Helytartó Ta-
nársnál tiszteletből való *Concipistái* rangal szol-
gáló *Korompai Gróf Brunszaik August* urat, az
Ország' fő Tárnokmestere' ő Excellentiája' fiát,
Cs. K. Cameráriussá nevezni kegyelmesen méltóz-
tatott Fe's. Urunk.

Orosz Birodalom:

Warschau Nov. 14-dikén. A' *Vilnába* ér-

T t

kezett leg újabb és hivatali szerént való tudósítá-
sok szerént a' Császári fő hadi szállás *Wiasmból*
November' 4-dikén *Dorogobuzba* tétetett által.
A' *Malajo - Jaroslavez* mellett Oktob. 24-dikén
törtent verekedésektől fogva, semmi további ve-
rekedések nem akadályoztatták a' nagy armá-
dát az ő *Smolensk* felé való útjában.

A' *Wittgenstein* armádájánál is, ugyan ezen
tudósítások szerént, semmi újabb változás elő nem
adta volt magát.

Az *Austriai* armádától érkezett újabb tudó-
sítások szerént, az Admirális *Tschitschagoff* ár-
mádájának fő hadi szállása Nov. 5-dikén *Rosza-
nábén*, 7-dikén *Slonimban* volt. Az Orosz ve-
zér' plánuma, a' ki úgy vélekedett, hogy *Bresc*
mellől észrevétetődés nélkül távozzhat-el, a' Her-
tzege *Schwartzenberg* mozdulásai által, a' ki az
Orosz sereget nyomban követi, semmivé tétetet:
melyre nézve, és azért is, minthogy a' Fr. nagy
armádának *Smolenskhöz* való visszsa érkezése
az ő plánumához befolyással fog lenni, még nem
lehetett tudni, hogy valyon a' *Dnieper* alsó ré-
szei felé fogja - é már most további útját venni,
vagy pedig egyenesen *Minsk* felé.

Warschauhoz még szünetlen érkeztek az újabb
seregek, mellyek onnét a' H. *Schwartzenberg*' ár-
mádájának segítségire tovább indultak.

A' *Journal de l' Empir* ilyen észrevételeket
adott - ki a' Frantzia seregeknek *Moskauból* való
eljövetelekről: — „

„Már néhány napoktól fogva tudtuk a' Mos-
kauból érkezett magános levelekből a' nagy ár-
mádának azon mozdulásait, mellyekről a' 25-
dik *Bülletinben* szó van. Az armádának ezen

városhoz való sebes előnyomulása és a *Moskwa* mellett történt fényes győzelem, alkalmas téli szállást szereztek volna a győzedelmeseknek, ha a barbarus ellenséget a dühösség, és kétségbeesés arra a rettentő határozásra nem vették volna, hogy birodalmának egyik fő városát tulajdon kezével felégesse. *Moskau*. már hamuvá tétetve nem egyéb vala a Frantzia armádjára nézve, hanem csak egy szélső vigyázó tanya. Egyéberánt mi is lehetett egy okos vezérnek, a ki egy véghetetlen armádjával Október végén az Orosz Birodalom közepén szemléli lenni magát, fő, sőt egyedül való célja, annál egyéb, hogy téli szállásokat szerezzen magának, előbb, hogy sem őtet a rossz idő meglepné. —

„November első napjaiban minden nap béálhat a tél az Orosz birodalomban. A sok eső és havazás járhatatlanná teszik, a nagy hidegnek elkövetkezéséig az utakat. A nedves hideg, melytől sokkal inkább lehet félni, mint a száraz hidegtől, a seregeknek egészségeket fenyegeti. Azt parantsólja a hőltesség, hogy az armáda ezen idő előtt nyugodalmas, alkalmas, és szélesen kiterjedő téli kvártélyokra szálljon. Nem elég az, hogy munka nélkül vesztegel az armáda: az embereknek és lovaknak ily nagy *massája* (sokasága) szélesen kiterjedő földet kíván, a hol elszéledhessen, és eleséget találhasson; fedélre és nyugvó helyre van szüksége; a téli szállásoknak végezetre szélső vigyázó tsapatok által kell lántz szemek módjára körülvéttetni, a mellyek az ellenséges száguldozó tsapatokat megakadályoztassák abban, hogy a téli szállásokra bésaphiassanak, és a seregeket a

magok nyúgodalmokban fellármázzák. Még a katonai plánum és a helyek fekvése sem lehetnek fő tekintetek a téli szállásnak választásában; az eleségnek bőségére és annak megszerzhetése béli könnyűségére van gyakran a legfőbb tekintet. Ezen környüliállásoknak megfontolása indította volt a Császárt az 1807-dik esztendőben is arra, hogy napkeleti Prussziát elhagyván, a *Wistula* termékeny partjaira hozza győzedelmes seregeit, a hol ezek a telet bővséggel töltvén el, az alatt Dantzkának ostromoltatását is fedezték, 's a nyárnak elkövetkezésével ismét előnyomultak, hogy *Friedlandban és Tilsitben* a békességnek törvényeit diktálják! —

„A jelenlévő táborozás plánuma sokkal nagyobb, hogy sem vélekedésünket kimondani mérészelhetnők az eránt, hogy hol fognak azok a téli szállások választani, mellyeken az ármáda meg fog szállani. *Kalugát* és ennek termékeny környékeit fogja-é elfoglalni? *Kiewet* és a *Tormasow* ármádáját fogja-é hátúlról fenyegetni? *Rigának* ostromoltatását fogja-é fedezni, vagy pedig *Witebskben* és *Smolenskoen*, mint közép pontban fog maradni, a hounét, azonnal hogy az esztendőnek kedvező része elkövetkezik, mindenféle útuak indulhat, a hova ötet a győzedelem hívni fogja? Akár hol válasza azonközben a maga téli szállását az ármáda, meggyőződöttek lehetünk a felől, hogy a mi meggyőzhetetlen Légióink valamint a verekezésben úgy a nyúgodalomban is betsületet fognak parantsolni az ellenséges tsordáknak; adjunk hálát annak a bölis elővigyázásnak, melly éppen úgy szárnyakat tud adni a győzedelemnek, valamint megállá-

podni tud ott, a' hol azt a' böltsesség parantsólja. Örömmel jusszon eszünkbe, hogy barátaink, atyánkfiai, és fiaink, kik a' haza' zászlói alatt özsze gyülekezve vannak, néhány tsendes szempillantatokot tölthetnek - el. Még ha szintén újabb verekedések által kellene is megvásárolni ezen tsendességet, jól meg kell jegyezni, hogy még ezen esetben sem lehetnek, bár melly fényesek lehetnének is ezek a' győzedelmek, ezeknek egyéb gyümöltseik, hanem tsak az, hogy azok az ellenséges tsapatok, mellyek azon Kozák tsordáknak, a' mellyek a' mi seregeinknek a' Nara mellett alkalmatlankodtak, segítségekre jöhettek volna, széllyel verettethessenek. Minden mozdulások, mellyeket az ármáda tehet, tsak arra czélozhatnak, hogy magának olyan teli szállásokat szerezhessen, mellyek a' lehetőségig bővölködők és nyugodalmasok lehetnek. Ezen mozdulásokra szükségesképpen hosszú munkálódó línea kívántatik; 's minthogy *Moskau* a' mi eddig való állásunknak éppen a' szélső végén esik: ehez képest a' fő hadi szállás, mint a' minden mozdulások' közép pontja, ott tovább meg nem maradhat. Midőn tehát a' mondatik, hogy a' Császár *Moskaut* oda hagyta, e' nem egyebet teszen, hanem tsak azt, hogy ez a' Katonák' Atyja, ott jelenik meg mindenütt, a' hol a' nagy munkák az ő jelenlétét kívánják. Az ő szemei győzedelmet parantsoltak, az ő szemei gondot fognak a' győzedelms seregeknek bátorságban való maradásokra is viselni.

Nagy Britannia.

London Nov. 1-ő napján. Innen nagy siétséggél oly parantsolat ment a' *Portsmouthi*,

Plimouthi, és egyéb kikötőhelyekbe, hogy minden haszonvehető hadi hajókat azonnal készítsenek el a kivezésre, 's a hajós legényeket kettőzött iparkodással gyűjtsék, mivelhogy tudósítást vett az Országlószék a' felől, hogy a' Lorienti, Bresti, Havrei, Rocheforti, és Bordeauxi kikötőhelyekben külömbkülömb Frantzia hadi hajós osztályok állanak készen, a' mellyek Amerika felé szándékoznak elevezni az egyesült Statusok' segítségire, és tsak azt várják, hogy a' Frantzia partok mellett ólálkodó Anglus hajókat valamelly szélvész, a' melly az esztendőnek ezen részében uralkodni szokott, onnét elkeresse, 's azonnal ki fognak evezni a' tengerekre.

Az Orosz Császár egy igen drága gyémántos piksist küldött Lord *Liverpoolnak* az Angliai Kintses Kamara' első Lordjának ajándékba.

Északi Amerika.

Az Északi Ámerikaiaknak az Anglusok ellen való feltüzelődések még eddig telyeséggel nem tsendesedik. Sem az úgy nevezett Kabinéti Rendeléseknek vissza vétetődése, sem az a' szerentsétlenség, melly az Ámerikai seregeketa' Gen. *Hull* vezérlése alatt a' *Detroiti* erősségben érte, fel nem indította őket leg kissebb engedelmességre is. Hogy Generális *Hull*, *Detroitot* fel adta, és az egész őrző sereggel hadi fogságra ment az Anglusokhoz, ez ugyan elég sajnósan esett mingyárt a' hadakozás' kezdetében az Ámerikaiaknak: de tsakugyan nem tartják ők azt olly nagy tsapásnak, hogy azért magokat meg alázzák, sőt kettőzött iparkodással szaporítják seregeiket, hogy az első szerentsétlenség által okoztatott fogyatkozást mennél elébb jóvá te-

hessék. — Az is rettenetesen bosszantja őket, hogy az Anglusok az Indus vad népet is fellázasztották, 's ezekkel egy társaságban verekednek az egyesült Státusok ellen, pedig ezek az Indusok igen kegyetlen emberek. Most már az egyesült Státusok is azon iparkodnak, hogy ők is a' magok részekre hódíthassanak ezen vad nemzetek közzül némellyeket, 's ezekkel egy társaságban akarnak az Anglus seregekre támadni. —

A' mi egyéberánt itt a' leg újabb történeteket illeti, ezek ennyiben álianak: —

Az Anglusok egy kezekben még most is a' békesseg olaj fa ágát tartják, mellynek ezt a' nyilvánosságos bizonysgát olvassuk a' *Halifaksi* leg újabb tudósításokban, hogy *Sir Warren* oly követséggel várattatik minden órán oda, hogy az Ámerikai Országlószéket forma szerént való módon megkínálja a' békességgel. De ugyanekkor azt is olvassuk, hogy *Sir Warren* öt Linea hajóval és néhány Fregátokkal evezett el Angliából Amérika felé, hogy a' békességes ajánlást ezeknek megmutatásával fontosabbá tegye.

A' *Ney-Yorki* levelek szerént már megérkezett volt *Sir Warren* oda, 's minden óráa várta figyelmetességgel, hogy minémű békességes feltételeket vitt az Anglus Országlószéktől.

A' mi a' szárazon való hadakozást illeti, ezt tágitás nélkül folytatták az Anglusok és az Ámerikabélick egymás ellen. *Detroitnak* elfoglalása után *Wayne* nevű erősséget szállották meg és vítták az Anglus és Indus szövetséges seregek.

A' *Párisi Monitörben* egy *Beltimori* levél

jött - ki, a' melly Sept. 22-dikén indúlt, és az a' foglalatja: —,

„A' *Kentucki* és *Ohioi* újságlevelek igen keserves színben adják elő azt a' hadakozást, melyet az Indusok folytatnak az egyesült Státusok ellen. Tűzzel és vassal kegyetlenkednek a' mi napnyúgot és észak között fekvő tartományainkban. *Westportban* az *Ohio* mellett egy éjjel 15 familiákat óltottak - ki gyilkosan; az aszszonyok és gyermekek százanként futna előlők. A' *De-arboru* nevű erősséget, mellyben tsak 50 Amérikai fegyveresek voltak, megvévén ezen Indusok, az abban talált Amérikánusokat, ámbár capitulátziót ígértek volt nékik, azután majd mind megölték. *Wels* és *Healet* nevű Kapitányaink is ezen szerentsétlenek között voltak. Már most a' mi *Buffalói* Agensünk is útasítást vett az Elöl-ülőtől, hogy a' szomszéd hat Indus nemzeteket, a' kik nekünk szolgálatot ajánlottak, vegye-fel. E' szerint 14 napok alatt nekünk is lesznek négy vagy öt száz Indus katonáink. A' mi Generálisunk *Harrison* az *Ohioi* határszéleken áll 6000 emberrel, azon iparkodván, hogy *Wayne* várát felöldozhassa az Anglusok és Indusok' ostroma alól: de tartani lehet, hogy nem érheti el czrlját, minthogy nagy erővel van az ostromló ellenség. A' *Bostonból* Okt. 2-dikén indúlt levelek szerint, már megvették volt ezen várát az Anglusok és Indusok.

Spanyol Ország.

Innét mostanság semmi új híreink nem érkeztek. A' napokban írták némelly Párisi újságok, hogy a' Király már vissza ment volna a' Közép és a' Marschal *Soult* vezérlése alatt lévő

ármádákkal *Madridba*. De minthogy ezen tárgy felől az ólta sem ezek a' Párisi újságok, sem a' Monitör nem emlékeztek, sőt ennek valóságát sz alább következő tudósítás is, melly Madridból Október' 15-dikén indúlt, kétségesíti; tehát ezt hagyjuk most ennyiben addig, míg hitelesebb tudósítások nem érkeznek onnét.

Itt (ezeket olvassuk a' mingyárt említet *Madridi* tudósításbar) az Anglusoknak ide lett bé jöveletektől fogva nagy tébolygás uralkodik. Mind azok, a' kik Jósef Királyhoz valamelly függéssel viseltettek, leg rettenetesebb üldöztetést szenvednek. Október' 13 dikán 20 ilyen familiának atyjai fogattattak - el és zárattattak a' *Retiroba*. A' Nemesség nagy részint elútazott a' Királlyal Valencia felé. Ezeknek vagyonaikat confiscálta a' Lord *Vellington* által kineveztetett Magistrátus. A' Madridi theátrumoknak ajtajaik bezárattatva állanak,

A' mi a' Lord *Vellington* fő ármádájának mozdulásait illeti, azólta, hogy ő *Burgosnak* osromlását félbe szakasztotta, erről most egyáltalában nem tudunk írni semmit.

Hadi Történetek.

Közelébbi leveleinkben említettük röviden, hogy a' múlt Oktoberben nevezetes verekedések történtek volna *Polotzk*nak környékein a' Dűna job és bal partjain, mellynek következései közé tartoztak volna, hogy Marsehal *St. Cyr*, *Kamen* mellé vissza jött, Orosz Generális Gróf *Wittgenstein* pedig *Polotzk*ban fészkelte meg magát. Ezek a' történetek néhány napokig folytak változó szerentsével, mellyről a' *Monachiumi* udvari újság, minthogy ezen verekedésben a'

Bavariai seregek is nagy részt vettek, hoszasz tudósítást adott ki a' folyó Nov. 17-dikén, melynek ennyiben áll summás foglalata: —.

„Augustus' 18 dikától fogva (így szól a' Bavarus tudósító), a' midőn Gróf *Wittgenstein* megverettétvén magát a' *Dryssa* mellé vissza vonta, egész mostanig semmi nevezetes történet nem fordult elő ezen ellenséges armádáknál. Mindketten gondosan szemmel tartván egymást, tanyáiknak sántzokkal való megerősítésén, és seregeiknek erősítésén iparkodtak. —

„Orosz Generális *Stengel* nagy sietséggel megjelent a' Generális *Wittgenstein* segítségére, 12,000 gyalogokkal, 1250 lovasokkal, és 52 ágyúkkal, a' midőn haladék nélkül meghatározták az Orosz Vezérek, hogy a' mi tanyáinkat *Polotzknál* minden oldalról megtámadják. Gróf *Wittgenstein* a' *Düna* jobb partján támadja meg. Október' 14 dikén a' *Polotzkot* fedező sántzokat, Gen. *Stengel* pedig ugyan akkor a' *Düna* bal partjára *Dryja* mellett által jövéen, azon iparkodott, hogy az azon tájon fekvő Bavarus csoportokat elmozdithassa. A' *Disna* mellett álló Bavarus vezérnek Generális *Ströhlnek* meg lévén parantsolva, hogy magát, ha nagy erő találna réá ütni; vonja vissza, és csak az *Uzacz* védelmezésén iparkodják, ő ezen parantsolathoz képpest magát az *Uzacz* felé vissza vonta, s *Bonnonidhoz* érkezvén, itt magát a' Fr. G. *Gorbineau* seregével egyesítette, a' ki mint idősébb Generális tőlle a' vezérseget is által vette. —

„Az alatt, míg ezek a' *Düna* bal partján így folytak, annak jobb partján is vissza nyomta

szélső vígyázó seregeinket az ellenség a' Polotzk mellett lévő sántzokig. Ez nap ezen sántzokra, sőt a' városra is hathatósan réá ütött az ellenség; a' verekedés etvéli hat óráig tartott. Az ellenség vissza vonni kén:elenítetett magát. A' Frantzia fő vezér Marschal St. Cyr gyenge sebet kapott. —

„Oktober' 19-dikén reggel nagy lármával megújította az ellenség a' *Dünának* mind két. partjain a' verekedést. A' víz jobb partján ugyanakkor is vissza veretett: hanem ennek bal partján olyan szerentsés vólt, hogy az *Uszacza* vizén (*Uszaczától* nem messze, a' hol ez a' víz *Dünába* szakad) által rontott, mellyhezképpest már kevés vólt hátra, hogy *Polotzkra* hátulról is réá üthessen, a' mellyet Marschal St. Cyr eszébe vevén, azonnal több seregeket küldött által a' *Düna* bal partjára a' Gen. *Wrede* vezérlése alatt. Azt is igen szükségesnek lenni találta M. St. Cyr a' *Düna* job partján lévő seregekre nézve, hogy az *Uszaczán* által jött ellenség azon ismét által veretessék, mellyre nézve meghatározta, hogy a' kövendező napon (20-dikban) Gen. *Wrede* által őtet ott megtámadtassa. Az ütközetre való készületek megtétettek, a' rendelések kiadattattak, a' seregek kiosztattattak. Minthogy azoközben a' tsatának szerentsétlen vagy szerentsés kimenetelét előre ellátni nem lehetett, tehát azt is elvégezte magában M. St. Cyr, hogy azon éjjel a' *Düna* job partját *Polotzk* városával és minden sántzokkal egyetemben oda hagyja, a' melly leg jobb rendel, 's minden ágyúkkal és bagázsiával egyetemben végre is hajtattott, minthogy az ellenséges tsapatok, mellyek ezen éjjel a' hátrálás

közben a' miéinket gyakran megtámadták, mindenkor vissza verették.

„Az ezen napi verekedésnek elkezdődése előtt kihirdettette *G. Wrede* a' seregeknél, hogy minden lövés nélkül csak bajonéttal rohanjanak a' seregek az ellenségre: de ez maga kezdett hozzá reggel 4 órakor a' verekedéshez. *Gen. Wrede* azt látván, ezonnal rohanásra való jelt doboltattott. Harmadfél óra alatt által veretett az ellenség a' vizen, minekutánna 2 Obersterei, 1 Majorja, 25 tisztjei és 2000 emberei fogságra estek. Az *Uzacz*a bal partján jó állásban helyeztetvén magát az ellenség, úgy látszott, hogy meg akar ott maradni, hanem három Brigadérosaink három batteria ágyút szegeztetvén néki, ötet innét is nem soká elkergették. Ezen estve még 4 tisztek, és 480 közemberek hozattattak fogságra. Más nap ismét egész erejével ezen ellenséges csapatoknak kergetésekre ment volna *Gen. Wrede*, ha éppen ekkor olly parantsolatot nem vett volna *M. St. Cyrtól*, hogy térjen vissza, minthogy már most *Gr. Wittgenstein* is hidat tsináltatott *Polotzkon* feljúl a' *Dunán*, és által jönni iparkodik. E' történt Október 21-dikén. —

„Ezen közben történt, hogy a' Generális *Weiszhaupt* 12 fontos ágyúból álló batteriaja a' lovaknak elfogyása miatt az armada mozdulásait nem követhetvén, egy kassahordószekérrel, a' fő hadi szállás' bagázsijával, és az erre telrakatott 22 zászlókkal, *Uzacz* vissza küldettetvén, *Uzaczot* a' miéinktől elhagyattatva, az ott lévő hidat elrontatva, 's az elcséget az *Uzacz*i útra nagy számmal előnyomúva találván, ettől, bár mi jól védelmezte is magát, elfogatott.

(A' többi következik).

P. D.